

20.9.2020

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 Valtioneuvosto

Lausunto luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista

Viite: Lausuntopyyntö 28.8.2020 VN/18706/2020-OKM-1

Opetus- ja kulttuuriministeriö on 28.08.2020 päivätyllä kirjeellä pyytänyt muun muassa ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä lausuntoa luonnoksesta ministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista. Lausunto tulee toimittaa viimeistään 21.09.2019 ministeriön kirjaamon sähköpostiosoitteeseen kirjaamo(at)minedu.fi. Lisäksi lausunnot pyydetään toimittamaan Word-, TXT- tai RTF-muodossa osoitteeseen piritta.sirvio(at)minedi.fi. Lausunnon keskeinen sisältö pyydetään tiivistämään lausunnon päätteeksi lyhyesti (enintään yksi sivu) otsikon ”Lausunnon keskeinen sisältö” alle.

Asetusluonnos liittyy hallituksen esitysluonnokseen ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta, joka on ollut lausuntokierroksella 22.6.-17.8.2020 ja josta Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymän yhtymähallitus on antanut ministeriölle lausunnon.

Lausuntokierroksella olevalla asetuseruonnoksella ehdotetaan kumottavan ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annettu voimassa oleva opetus- ja kulttuuriministeriön asetus (682/2017).

Asetuseruonnoksesta ministeriö järjesti 7.9. verkkokokulemistilaisuuden, jossa osallistujien oli mahdollista esittää asetuseruonnosta koskevia kysymyksiä ja kommentteja. Lisäksi Opetushallitus järjesti 2.9. ammatillisen koulutuksen rahoituspäivän, jossa kerrottiin asetuseruonnoksen sisällöstä ja vaikutuksista koulutuksen järjestäjän saamaan rahoitukseen.

Pyydettyinä lausuntona Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymän yhtymähallitus toteaa asetuseruonnoksesta seuraavaa.

Yhtymähallitus pitää asetuseruonnoksen sisältöä pääasiallisesti hyvänä ja huolella valmisteltuna. Asetukseen ehdotettujen muutosten suuresta määrästä johtuen, voimassa oleva ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annettu asetus korvataan uudella asetuksella, jossa on otettu huomioon koulutuksen järjestäjien ilmoittamat uusimmat kustannustiedot. Lausunnessaan yhtymähallitus keskittyy muutamiin oleellisiin asioihin.

20.9.2020

Ammatillisen koulutuksen kustannukset on kerätty koulutuksen järjestäjiltä vuodesta 2018 lukien vuosittain uuden rahoitusjärjestelmän kustannusryhmittelyn ja tutkintotyyppien mukaisella tavalla. Paino- ja korotuskertoimet ehdotetaan tarkistettavaksi uusimpien kustannustietoja vastaavaksi vuosien 2018 ja 2019 toteutuneilla kustannustiedoilla.

Yhtymähallitus pitää tärkeänä, että kustannusten tarkastaminen suoritetaan uusimpien kustannustietojen perusteella. Yhtymähallitus haluaa kuitenkin muistuttaa, että ammatillisen koulutukseen kohdistuneet, yli 200 milj. € leikkaukset, näkyvät vuosien 2018 ja 2019 kustannustiedoissa. Tällä on vaikutusta kaikkien tutkintojen toteutuneisiin kustannuksiin. Joissakin tutkinnoissa vaikutus on ollut muita tutkintoja suurempi.

Asetusluonnoksen 1 §:ssä säädellään opiskelijavuoteen kuuluvat päivät. Ehdotuksessa kaikki koulutuksen järjestäjän päättämät lomajaksot vähennettäisiin opiskelijavuoteen kuuluvista päivistä lomajakson kestosta riippumatta ja koulutuksen järjestäjän tulisi tallentaa kaikki lomajaksot Koski-tietovarantoon.

Yhtymähallitus pitää ehdotusta hyvänä ja se yhtenäistää koulutuksen järjestäjien toisistaan hyvinkin paljon poikkeavat käytännöt. Muutos lisää myös asian läpinäkyvyyttä.

Asetusluonnoksen 2 §:ssä ehdotetut muutokset tutkintojen ja muun koulutuksen painokertoimiin perustuvat koulutuksen järjestäjien ilmoittamiin uusimpiin, vuosittain kerättäviin kustannustietoihin.

Yhtymähallituksella ei periaatteessa ole huomautettavaa asetusluonnoksen 2 pykälään, mutta toivomme ministeriön kiinnittävän huomiota seuraavaan asiaan. Suomen hallituksen asettama työllisyystavoite vaatii kansalaisten osaamistason nostamista. Nyt ehdotetut muutokset tarkoittavat 80 prosentilla ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa kustannusryhmän laskua nykyisestä. Jää nähtäväksi, millaisia vaikutuksia tällä on koulutuksen järjestäjien haluun tarjota tutkintoja, jos niihin saatava rahoitus ei riitä laadukkaan, työelämän tarpeita vastaavan koulutuksen toteuttamiseen.

Asetusluonnoksen 6 §:ssä säädetään maksuttoman koulutuksen painokerroin. Ehdotuksen mukaan maksuttoman koulutuksen painokerroin olisi 0,052. Varainhoitovuoden 2021 rahoitusta myönnettäessä käytettäisiin vuonna 2003 tai sen jälkeen syntyneiden opiskelijoiden ajalla 1.8.-31.12.2019 suorittamia opiskelijavuosia. Varainhoitovuoden 2011 rahoitusta myönnettäessä käytettäisiin vuonna 2003 tai sen jälkeen syntyneiden opiskelijoiden vuonna 2020 suorittamia opiskelijavuosia. Koska kustannukset vaihtelevat koulutusalojen kesken, voisi koulutuksen järjestäjä hakea erityisestä syystä perusrahoituksen harkinnanvaraisen korotuksen kautta (rahoituslain 32 e §).

Valtio on sitoutunut maksamaan koulutuksen järjestäjille maksuttomasta koulutuksesta aiheutuvat lisäkustannukset. Yhtymähallitus pitää ehdotettua 6 §:ää ongelmallisena johtuen sen laskennallisuudesta. Korvaus maksuttomasta koulutuksesta tulisi määräytyä koulutuksen järjestäjälle todellisten

20.9.2020

kustannusten mukaan eikä laskennallisen keskimääräisen painokertoimen mukaan, joka lisäksi perustuisi kahden vuoden takaisiin opiskelijavuositietoihin. Kuten ministeriön muistiossa on todettu, oppimateriaalien ja tarvikkeiden kustannuksissa on suuria eroja eri koulutusalojen kesken.

Perusrahoituksen harkinnanvaraisen korotuksen hakeminen ja ministeriön päätös joko hylätä tai hyväksyä hakemus ei saisi olla se tapa, jolla koulutuksen järjestäjälle kompensoidaan mahdollinen todellisten kustannusten ja laskennallisen painokertoimen tuoman rahoituksen välinen erotus. Rahoitusjärjestelmän tulisi automaattisesti kattaa koulutuksen järjestäjälle aiheutuvat lisäkustannukset.

Asetusluonnoksen 16 §:ssä säädetään opiskelijapalautteen keräämisestä. Palautteen keräämisessä siirryttäisiin 1.7.2021 lukien automaattiseen menettelyyn, jossa Opetushallitus vastaa palautekyselyn lähettämisestä suoraan opiskelijalle koulutuksen järjestäjän Koski-tietovarantoon tallentamien yhteystietojen perusteella. Koulutuksen järjestäjä ei enää toimittaisi palautekyselyä opiskelijoille.

Yhtymähallitus pitää hyvänä, että opiskelijapalautteen kerääminen keskitetään yhdelle viranomaistaholle, tässä tapauksessa Opetushallitukselle. Pidämme kuitenkin huolestuttavana asiana, jos vastaajien määrä vähenee, kuten nyt kokeilussa mukana olevissa oppilaitoksissa on ymmärtääksemme tapahtunut.

Yhtymähallitus pitäisi tärkeänä, että lakiin ammatillisesta koulutuksesta, sen 10 lukuun – Opiskelijan muut oikeudet ja velvollisuudet, 94 § Opiskelijan velvollisuudet 1 mom. lisätään opiskelijapalautteen antamiseen liittyvä velvoite esim. seuraavasti (lisäys alleviivattu):

Opiskelijan tulee osallistua henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisesti opetukseen sekä näyttöihin ja muuhun osaamisen osoittamiseen sekä opiskelijapalautteen antamiseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä. Työvoimakoulutuksessa sovelletaan lisäksi, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 4 §:n 2 momentissa säädetään opiskelijan osallistumisesta opetukseen ja opintojen etenemisestä.

Kun opiskelijapalautteen antaminen on opiskelijan lakiin perustuva velvoite, voidaan asetuksella säädetystä ja monimutkaisesta katokorjauskertoimesta luopua ja näin yksinkertaistaa rahoitusasetusta.

Asetusluonnoksen 20 §:ssä säädetään työpaikkakyselyn palautteen keräämisestä. Kyselyt lähetettäisiin työpaikkojen edustajille kaksi kertaa vuodessa ja Opetushallitus muodostaisi vastauslinkit koulutuksen järjestäjien haettavaksi heti tiedonkeruujakson ensimmäisenä päivänä. Koulutuksen järjestäjä vastaisi palautteen keräämisestä ja toimittaisi vastauslinkin työpaikan edustajalle haluamaan ajankohtana. Pykälässä säädettäisiin ajankohdista, joihin palaute tulee kerätä.

20.9.2020

Yhtymähallituksella ei ole huomautettavaa pykälän sisältöön.

Asetusluonnoksen 21 §:ssä säädetään työpaikkaohjaajakyselyn palautteen keräämisestä. Opetushallitus lähettäisi kyselyn työpaikkaohjaajalle, kun työpaikkajakso on suoritettu.

Yhtymähallituksella ei ole huomautettavaa pykälän sisältöön.

Asetusluonnoksen 24 §:ssä säädetään asetuksen voimaantulosta. Asetus tulisi voimaan 1.1.2021.

Yhtymähallituksella ei ole huomautettavaa asetuksen voimaantuloaikaan.

Tuomas Levomäki
yhtymähallituksen puheenjohtaja

Antti Virtanen
kuntayhtymäjohtaja

20.9.2020

Lausunnon keskeinen sisältö

Asetusluonnoksen sisältö on pääasiallisesti hyvä. Ehdotuksessa on otettu huomioon koulutuksen järjestäjien ilmoittamat uusimmat kustannustiedot.

Kustannusten tarkastaminen on tehty uusimpien kustannustietojen perusteella. Yhtymähallitus muistuttaa, että ammatillisen koulutukseen kohdistuneet, yli 200 milj. € leikkaukset, näkyvät vuosien 2018 ja 2019 kustannustiedoissa. Tällä on vaikutusta kaikkien tutkintojen toteutuneisiin kustannuksiin. Joissakin tutkinnoissa vaikutus on ollut muita tutkintoja suurempi.

1 §:n ehdotus on hyvä ja lisää myös asian läpinäkyvyyttä.

Luonnoksen 2 § ehdotetut muutokset tarkoittavat ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa noin 80 prosentilla kustannusryhmän laskua nykyisestä. Jää nähtäväksi, millaisia vaikutuksia tällä on koulutuksen järjestäjien haluun tarjota tutkintoja, jos niihin saatava rahoitus ei riitä laadukkaan koulutuksen toteuttamiseen.

Valtio on sitoutunut maksamaan koulutuksen järjestäjille maksuttomasta koulutuksesta aiheutuvat lisäkustannukset. Ehdotettu 6 §:ä on ongelmallinen johtuen sen laskennallisuudesta. Korvaus maksuttomasta koulutuksesta tulee määräytyä koulutuksen järjestäjälle todellisten kustannusten mukaan, eikä perustua kahden vuoden takaisiin opiskelijavuositietoihin. Oppimateriaalien ja tarvikkeiden kustannuksissa on suuria eroja eri koulutusalojen kesken. Perusrahoituksen harkinnanvaraisen korotuksen hakeminen ja ministeriön päätös joko hylätä tai hyväksyä hakemus ei saisi olla se tapa, jolla koulutuksen järjestäjälle kompensoidaan mahdollinen todellisten kustannusten ja laskennallisen painokertoimen tuoman rahoituksen välinen erotus. Rahoitusjärjestelmän tulisi automaattisesti kattaa koulutuksen järjestäjälle aiheutuvat lisäkustannukset.

Yhtymähallitus pitää hyvänä, että opiskelijapalautteen kerääminen keskitetään yhdelle viranomaistaholle, tässä tapauksessa Opetushallitukselle. Pidämme kuitenkin huolestuttavana asiana, jos vastaajien määrä vähenee, kuten nyt kokeilussa mukana olevissa oppilaitoksissa on ymmärtääksemme tapahtunut.

Yhtymähallitus pitäisi tärkeänä, että lakiin ammatillisesta koulutuksesta, sen 10 lukuun – Opiskelijan muut oikeudet ja velvollisuudet, 94 § Opiskelijan velvollisuudet 1 mom. lisätään opiskelijapalautteen antamiseen liittyvä velvoite esim. seuraavasti (lisäys alleviivattu): Opiskelijan tulee osallistua henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisesti opetukseen sekä näyttöihin ja muuhun osaamisen osoittamiseen sekä opiskelijapalautteen antamiseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä. Työvoimakoulutuksessa sovelletaan lisäksi, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 4 §:n 2 momentissa säädetään opiskelijan osallistumisesta opetukseen ja opintojen etenemisestä.

Kun opiskelijapalautteen antaminen on opiskelijan lakiin perustuva velvoite, voidaan asetuksella säädetystä ja monimutkaisesta katkorjauskertoimesta luopua.